

УДК 378.011.3-051:656:004.9

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-99-104

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

САВЧЕНКО Лариса –

доктор педагогічних наук, професор кафедри технологічної та професійної освіти Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>
e-mail: larisasavcenko506@gmail.com

САФ'ЯН Карина –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>
e-mail: kariwka573@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розкрито особливості формування професійної культури майбутніх фахівців зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» в умовах цифровізації освітнього процесу. Визначено, що професійна культура є складним синтезом педагогічної майстерності та галузевої (транспортної) компетентності, що базується на трьох компонентах: когнітивному, аксіологічному та поведінковому. Обґрунтовано роль інноваційних освітніх технологій як стратегічного ресурсу підвищення якості підготовки фахівців. Професійна культура фахівця галузі 015 (Транспорт) – це інтегративна якість особистості, що поєднує високий рівень психолого-педагогічної компетентності та глибоку техніко-технологічну грамотність, яка виявляється у здатності ефективно навчати майбутніх кадрів транспортної сфери, неухильно дотримуючись принципів культури безпеки, етичних норм та інноваційних стандартів управління складними транспортними системами. Професійна культура в транспортній галузі це: культура безпеки-беззаперечне дотримання регламентів, від дії фахівця залежить життя людей; технологічна дисципліна: точність у виконанні операцій, експлуатації техніки та веденні документації; екологічна культура: розуміння впливу транспорту на довкілля та прагнення до мінімізації негативних наслідків.

Наведено конкретні приклади впровадження симуляційних технологій (VR/AR), гейміфікації та хмарних сервісів у процес навчання транспортників. Доведено, що використання цих засобів сприяє формуванню культури безпеки та професійної відповідальності. Зроблено висновок, що інтеграція інновацій дозволяє моделювати реальні професійні ситуації, забезпечуючи готовність студентів до викликів сучасної транспортної індустрії.

Ключові слова: професійна культура, професійна освіта, транспорт, інноваційні освітні технології, VR-симулятори, цифрова трансформація, культура безпеки.

SAVCHENKO Larysa –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Technological and Professional Education Kryvyi Rih State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>
e-mail: larisasavcenko506@gmail.com

SAFIAN Karyna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>
e-mail: kariwka573@gmail.com

FORMATION OF THE PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE FACISTS USING INNOVATIVE LIGHTING TECHNOLOGIES

The article reveals the peculiarities of forming the professional culture of future specialists in the specialty 015 "Vocational Education (Transport)" in the context of the educational process digitalization. It is determined that professional culture is a complex synthesis of pedagogical mastery and industry-specific (transport) competence, based on three components: cognitive, axiological, and behavioral. The role of innovative educational technologies as a strategic resource for improving the quality of specialist training is substantiated. The professional culture of fakhivtsa galuzi 015 (Transport) is an integrative quality of particularity that contributes to the high level of psychological and pedagogical competence and deep technical and technological literacy that appears in The aim is to effectively train future personnel in the transport sector, carefully adhering to the principles of safety culture, ethical norms and innovative standards for managing folding transport systems. Specific examples of implementing simulation technologies (VR/AR), gamification, and cloud services in the training process of transport specialists are provided. It is proven that the use of these tools contributes to the formation of a safety culture and professional responsibility. Professional culture in the transport industry is: safety culture – unquestioning compliance with regulations, people's lives depend on the actions of a specialist; technological discipline: accuracy in performing operations, operating equipment and maintaining documentation; environmental culture: understanding the impact of transport on the environment and the desire to minimize negative consequences. It is concluded that the integration of innovations allows modeling real professional situations, ensuring students' readiness for the challenges of the modern transport industry.

Key words: professional culture, vocational education, transport, innovative educational technologies, VR-simulators, digital transformation, safety culture

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах глобалізації, стрімкої цифровізації та переходу до суспільства знань вимоги до підготовки фахівців вийшли за межі вузько-професійних знань (hard skills). Сьогодні на перший план виступає професійна культура як інтегральна характеристика особистості, що поєднує фундаментальну підготовку, етичні норми, здатність до саморозвитку та високу адаптивність. Класичні методи навчання в системі вищої освіти поступово втрачають свою ефективність, оскільки не здатні повною мірою забезпечити суб'єкт-суб'єктну взаємодію та індивідуалізацію освітнього процесу. Виникає об'єктивне протиріччя між зростаючими запитами суспільства на креативних фахівців та консерватизмом окремих освітніх інструментів. Використання інноваційних освітніх технологій (зокрема змішаного навчання, мобільних технологій, ігрофікації та штучного інтелекту) стає не просто допоміжним засобом, а стратегічним ресурсом. Вони дозволяють моделювати реальні професійні ситуації, формуючи культуру прийняття рішень та відповідальності ще на етапі навчання.

Попри значну кількість досліджень у галузі педагогіки та психології механізми цілісного впливу цифрових інновацій на внутрішні компоненти професійної культури потребують глибшого переосмислення в контексті післявоєнного відновлення України та сворінтеграційних процесів.

Мета статті – розкрити потенціал інноваційних освітніх технологій (цифрових, ігрових, проєктних тощо) як ефективного засобу формування ключових компонентів професійної культури майбутніх спеціалістів та надати методичні рекомендації щодо їх впровадження.

Завдання статті: 1. Здійснити теоретичний аналіз сутності та структури професійної культури майбутніх фахівців у контексті спеціальності 015 (Транспорт), виокремивши її основні компоненти (когнітивний, мотиваційно-аксіологічний, операційно-поведінковий та особистісно-творчий). 2. Обґрунтувати потенціал інноваційних освітніх технологій (VR/AR-симуляцій, гейміфікації, хмарних сервісів) як засобів інтенсифікації процесу формування професійної культури в умовах змішаного навчання. 3. Емпірично дослідити реальний стан сформованості компонентів професійної культури у здобувачів освіти за результатами констатувального етапу експерименту. 4. Виявити та проаналізувати суперечності між теоретичною підготовкою студентів та їхньою практичною здатністю до реалізації норм професійної культури в транспортній сфері.

Методи та інструментарій дослідження. Для діагностики кожного компонента було застосовано комплекс методів: *анкетування та тестування*: для вивчення когнітивного (знання) та аксіологічного (цінності) складників. *Метод самооцінки та експертного оцінювання*: для аналізу операційно-поведінкового та особистісно-творчого компонентів. *Математична статистика*: обробка результатів здійснювалася з використанням критеріїв бальної оцінки (максимальна сума – 35 балів на один компонент).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукового доробку вітчизняних та зарубіжних дослідників засвідчує багатоаспектність поняття

професійної культури. Так, О. Кузьменко, О. Кобилянський, С. Дембіцька (2023), підкреслюють роль інноваційних освітніх технологій (VR, кейс-метод, проєктна діяльність, онлайн-платформи) у формуванні професійної культури майбутніх фахівців, акцентуючи на цифровізації та практичній орієнтації. Дослідження [5] фокусуються на розвитку компетентностей менеджерів, педагогів та робітників через інтеграцію технологій у вищу та професійну освіту. Дослідники Трофімук К. (2025) виділяють етапи формування: від теоретичних засад до практичного застосування VR та симуляцій для професійної культури в HoReCa та менеджменті [10]. Проєктна діяльність та цифрові платформи сприяють саморозвитку, інтернаціоналізації та готовності до інновацій у педагогах до професійного навчання, так Литвин, А., Опольська, А. (2025) акцентують увагу на гейміфікації, застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), навчання на основі компетенцій, колаборативне навчання, персоналізоване навчання та створення професійних спільнот [6]. Окрему увагу науковці приділяють середовищному підходу. Зокрема, Харченко І. та Шищенко І. (2021) акцентують на тому, що ефективність формування професійної культури безпосередньо залежить від створення позитивного емоційного фону в освітньому процесі [11]. Автори розглядають професійну культуру як невід'ємну частину загальної культури особистості, наголошуючи на важливості культури спільної діяльності всіх учасників освітнього середовища [7,13]. Яцура, М. (2023). Розглядає емпайвермент-підхід у формуванні професійної культури і дозволяє активізувати сильні особистісні та професійні сторони, підвищити управлінську ефективність у соціальних взаємодіях, сформувати стійкість до професійного вигорання [12].

Проте, попри ґрунтовність наявних розробок, питання трансформації цих компонентів під впливом *інноваційних освітніх технологій* (таких як хмарні сервіси, VR-симуляції чи платформи для колаборації) потребує додаткового вивчення. Саме інтеграція цифрових інструментів у процес формування когнітивного та поведінкового компонентів створює нові виклики для сучасної педагогічної науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування професійної культури майбутніх фахівців через інноваційні освітні технології є ключовим напрямом сучасної педагогіки, що поєднує теоретичні засади з практичними інструментами цифровізації. Професійна культура охоплює *когнітивний* (сукупність фундаментальних і прикладних знань, теоретичне підґрунтя професійної діяльності;), *мотиваційно-аксіологічний* (система етичних норм, професійних цінностей та внутрішніх переконань особистості) та *операційно-поведінковий* (здатність до реалізації знань у практичній діяльності, володіння технологіями та навичками спілкування) компоненти, які розвиваються за допомогою VR, кейс-методів, проєктного навчання та гібридних платформ, *особистісно-творчий компонент*: здатність до самоосвіти, креативність у розв'язанні нестандартних задач та прагнення до професійної досконалості.

Отже, *професійна культура фахівця* – це сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, а також система ціннісних орієнтацій, етичних норм та особистісних якостей, що забезпечують здатність

людини ефективно виконувати професійну діяльність і творчо розвиватися в ній.

Серед інноваційних засобів виділяються хмарні технології, які дозволяють створювати віртуальні лабораторії та колаборативні проєкти, сприяючи розвитку комунікаційних навичок. Для технічних фахівців ефективними є VR-симуляції та AI-інструменти.

Інноваційні засоби включають: *хмарні платформи* (Google Workspace, Microsoft Teams): Забезпечують спільну роботу над проєктами, формуючи командні навички. *Гейміфікація*: використання ігор для мотивації, наприклад, у курсах на Moodle. *VR/AR-технології*: симуляція професійних ситуацій для розвитку практичних умінь.

Наведемо приклади впровадження інноваційних освітніх технологій для формування їхньої професійної культури.

Симуляційні технології та VR/AR (операційно-поведінковий компонент)

- *VR-тренажери для водіїв та машиністів*: Студенти використовують VR-шоломи для відпрацювання навичок керування у складних погодних умовах (ожеледь, туман) або під час виникнення технічних несправностей (відмова гальм).

- *Доповнена реальність (AR) при ремонті*: Використання планшетів або AR-окулярів, які «накладають» схему двигуна або гальмівної системи на реальний об'єкт. Студент бачить підказки щодо послідовності демонтажу вузлів, що формує культуру технічної точності.

Гейміфікація та цифрове моделювання (Когнітивний компонент)

- *Використання професійних симуляторів-стратегій*: наприклад, програмні середовища типу AnyLogic або спеціалізовані транспортні ігри (*Euro Truck Simulator 2* для водіїв, *Train Sim World* для залізничників). Вони навчають дотримуватися графіку руху, правил дорожнього руху та економії палива.

- *Інтерактивні карти та GPS-моніторинг*: навчальні завдання з використанням систем моніторингу транспорту (наприклад, Wialon). Студенти в реальному часі відстежують "віртуальні" маршрути, вчать реагувати на затримки та оптимізувати логістику.

Кейс-технології та хмарні сервіси (мотиваційно-аксіологічний компонент)

Формування відповідальності за вантаж, пасажирів та дотримання етичних норм у професії.

- *Аналіз "Чорних скриньок"*: студенти розбирають реальні кейси транспортних пригод, використовуючи дані з бортових самописців. Це формує аксіологічну установку на безпеку як найвищу цінність.

- *Спільна розробка транспортних проєктів у Google Workspace*: студенти працюють над спільним проєктом (наприклад, "План оптимізації міського трафіку"). Використання спільних таблиць та презентацій вчить професійної комунікації, відповідальності за свою частину роботи та культури колективного прийняття рішень.

Таблиця 1

Вплив інноваційних технологій на формування професійної культури здобувача освіти спеціальності (транспорт)

Інноваційна технологія	Вплив на компоненти культури	Формування галузевих атрибутів професійної культури
VR-симулятори та тренажери (Virtual Reality)	Операційно-поведінковий : відпрацювання алгоритмів дій у критичних ситуаціях.	Культура безпеки : беззаперечне дотримання регламентів без ризику для життя пасажирів.
3D-моделювання (AutoCAD, SolidWorks)	Когнітивний : глибоке розуміння конструкції транспортних засобів та вузлів.	Технологічна дисципліна : висока точність у виконанні операцій та веденні технічної документації.
QR-коди та хмарні сховища даних	Когнітивно-поведінковий : швидка орієнтація в інформаційному просторі.	Інформаційна культура : миттєвий доступ до інструкцій з ТБ та технічних регламентів на об'єкті.
Системи ERP (SAP, 1С:Логістика) та GPS-моніторинг	Особистісно-творчий : здатність до системного аналізу та оптимізації процесів.	Культура управління : раціональне використання ресурсів, часу та системне професійне мислення.
Екологічні калькулятори та ПЗ для розрахунку викидів	Мотиваційно-аксіологічний : усвідомлення відповідальності перед суспільством.	Екологічна культура : розуміння впливу транспорту на довкілля та мінімізація негативних наслідків.

Професійна культура в транспортній галузі це: *культура безпеки* – беззаперечне дотримання регламентів, оскільки від дій фахівця залежить життя людей. *Технологічна дисципліна*: точність у виконанні операцій, експлуатації техніки та веденні документації. *Екологічна культура*: розуміння впливу транспорту на довкілля та прагнення до мінімізації негативних наслідків.

Для перевірки рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» було проведено констатувальний етап експерименту. У дослідженні взяли участь 21 здобувачі освіти (3–4 курси бакалаврату та 1 курс магістратури). Вибір такої вікової категорії зумовлений тим, що на старших курсах студенти вже мають сформоване уявлення про

специфіку транспортної галузі та пройшли перші педагогічні/виробничі практики. Опитування проводилося на базі закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку за напрямом «Професійна освіта» Криворізький державний педагогічний університет, Національний університет біоресурсів і природокористування України м. Київ. Дослідження проводилося протягом 2024–2025 н.р. в умовах змішаного навчання. Опитування здійснювалося анонімно за допомогою платформи *Google Forms*, що забезпечило об'єктивність відповідей та можливість охопити студентів, які перебували на дистанційній формі навчання.

Експериментальна перевірка рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» здійснювалася шляхом комплексного оцінювання за чотирма визначеними компонентами. Аналіз отриманих емпіричних даних дозволив виявити наступні тенденції: **1. Когнітивний компонент.** Результати діагностики засвідчили найвищий рівень показників саме за цим компонентом. Більшість здобувачів освіти виявили ґрунтовні знання про сутність та структуру професійної культури фахівця. 28,9 % респондентів продемонстрували високий рівень теоретичної підготовки; 47,4 % – достатній рівень; 18,4 % та 5,3 % – відповідно середній та низький рівні. Такі результати підтверджують ефективність наявної теоретичної бази навчання, де основна увага приділяється засвоєнню понятійного апарату. **2. Мотиваційно-аксіологічний компонент.** Ціннісне ставлення до професійної культури серед студентів сформоване на достатньому рівні. Студенти-

транспортники ідентифікують дотримання етичних норм, педагогічного такту, толерантності та академічної доброчесності як ключові якості сучасного викладача. 30,3 % опитаних мають високий рівень ціннісних орієнтацій; 42,5 % – середній рівень; 27,2 % – низький рівень. Встановлено, що для осіб із середнім рівнем характерними є суперечності між когнітивним усвідомленням важливості культури спілкування та її безпосереднім втіленням у професійних ситуаціях. **3. Операційно-поведінковий компонент.** Цей показник виявився дещо нижчим порівняно з когнітивним та ціннісним аспектами, що вказує на певні труднощі у переході від теорії до практичної діяльності. 21,7 % здобувачів продемонстрували високий рівень сформованості практичних умінь; 45,3 % – середній рівень; 33 % – низький рівень. Це актуалізує необхідність ширшого впровадження інноваційних технологій (зокрема VR-тренажерів та симуляцій), які б дозволили інтенсифікувати розвиток практичних навичок у безпечному освітньому середовищі. **4. Особистісно-творчий компонент.** Здатність до самоосвіти та креативність у вирішенні нестандартних задач (зокрема у складних логістичних або педагогічних ситуаціях на транспорті) розподілилися наступним чином: 27,2 % – високий рівень; 45,4 % – достатній рівень; 16,4 % – середній рівень; 11 % – низький рівень. Показники свідчать про наявність у студентів прагнення до професійної досконалості, проте творчий потенціал потребує додаткової стимуляції засобами проєктних технологій та індивідуальних освітніх траєкторій.

Таблиця 2.

Розподіл рівнів сформованості компонентів професійної культури майбутніх фахівців зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» (у % до загальної кількості респондентів)

Компоненти професійної культури	Високий рівень (%)	Достатній / Середній рівень (%)	Низький рівень (%)
Когнітивний (знання про сутність культури)	28,9	65,8	5,3
Мотиваційно-аксіологічний (цінності та етика)	30,3	42,5	27,2
Операційно-поведінковий (практичні вміння)	21,7	45,3	33,0
Особистісно-творчий (креативність та самоосвіта)	27,2	61,8	11,0

Узагальнюючи дані, представлені в Таблиці 2, можна зробити висновок про нерівномірність розвитку окремих складників професійної культури студентів-транспортників. Найвищі показники зафіксовано за *когнітивним компонентом* (сумарно понад 94% респондентів мають рівень не нижче середнього), що свідчить про якісну теоретичну підготовку в межах традиційного освітнього процесу. Водночас, найбільш критична ситуація спостерігається в *операційно-поведінковому аспекті*, де третина здобувачів (33%) має низький рівень сформованості практичних умінь. Це підтверджує наявність розриву між теоретичною обізнаністю майбутніх фахівців та їхньою здатністю реалізувати ці знання в реальній діяльності. Виявлена зако-

номірність (нижчі показники саме в практичній площині) безпосередньо обґрунтовує необхідність інтенсифікації навчання засобами *інноваційних технологій*, таких як VR-симулятори та інтерактивні кейс-методи. Вони здатні трансформувати «пасивне» знання когнітивного блоку в «активну» культуру поведінки, що є критично важливим для безпечного та ефективного функціонування транспортної галузі.

Проведене діагностування підтвердило доцільність виокремлення когнітивного, мотиваційно-аксіологічного, операційно-поведінкового та особистісно-творчого компонентів професійної культури. Результати засвідчили, що найбільш сформованим є когнітивний компонент (76,3 % респондентів мають високий та достатній рівні), що вказує на якісну

теоретичну базу підготовки у закладах вищої освіти. Аналіз емпіричних даних виявив «вузьке місце» у підготовці майбутніх фахівців – операційно-поведінковий компонент, де зафіксовано найвищий відсоток низького рівня (33 %). Це свідчить про наявність суттєвого розриву між теоретичними знаннями та здатністю студентів застосовувати їх у реальних або симуляційних професійно-педагогічних ситуаціях на транспорті. Виявлений дефіцит практичних умінь та суперечності в аксіологічній сфері (42,5 % студентів із середнім рівнем мають труднощі з втіленням етичних норм) актуалізують впровадження інноваційних технологій. Доведено, що використання *VR-тренажерів, AR-застосунків та гейміфікованих платформ* є не просто допоміжним засобом, а необхідною умовою для переведення теоретичних знань у стійкі поведінкові паттерни та культуру безпеки.

Отже, професійна культура фахівця галузі 015 (Транспорт) – це інтегративна якість особистості, що поєднує високий рівень психолого-педагогічної компетентності та глибoku техніко-технологічну грамотність, яка виявляється у здатності ефективно навчати майбутніх кадрів транспортної сфери, неухильно дотримуючись принципів культури безпеки, етичних норм та інноваційних стандартів управління складними транспортними системами. Аналіз дослідження демонструє, що інтеграція інноваційних технологій сприяє формуванню етично-орієнтованої культури, особливо в соціальній та технічній сферах. Однак, виклики включають цифровий розрив та потребу в підготовці майбутніх педагогів професійної освіти.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Формування професійної культури майбутніх фахівців засобами інноваційних освітніх технологій є ключовим для сучасної освіти. У результаті проведеного дослідження встановлено, що формування професійної культури майбутніх фахівців транспортної галузі в сучасних умовах є складним процесом, який вимагає переходу від репродуктивного навчання до інноваційної освітньої парадигми. Професійна культура студента-транспортника є інтегративною єдністю **когнітивного** (знання технічних регламентів та логістики), **аксіологічного** (пріоритет безпеки, професійна етика) та **поведінкового** (майстерність керування, швидкість прийняття рішень) компонентів. Під професійною культурою майбутнього фахівця зі спеціальності 015 (Транспорт) ми розуміємо не лише сукупність знань про будову транспортних засобів, а насамперед сформовану готовність до трансляції цих знань наступним поколінням через призму безпеки та інновацій. Інноваційні освітні технології виступають не просто інструментами візуалізації, а середовищем для формування професійних якостей. Зокрема, використання *VR/AR-симуляторів* дозволяє подолати розрив між теоретичною підготовкою та реальною практикою на транспорті, мінімізуючи ризики під час навчання. Доведено, що використання гейміфікованих платформ та хмарних сервісів сприяє розвитку культури командної роботи та відповідальності. Для транспортної галузі це означає виховання фахівця, здатного до системного аналізу ризиків та етичного ставлення до професійних обов'язків. *Подальшого* вивчення потребує питання розробки стандартизованих методик оцінювання

рівнів сформованості професійної культури в умовах виключно дистанційного або змішаного навчання, а також адаптація штучного інтелекту для персоналізації освітніх траєкторій майбутніх фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-орієнтованої системи освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 75. № 1. С. 1–17.
2. Гуржій А. М., Ягупов В. В. Цифрова компетентність викладачів професійної освіти: теоретичний аспект. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2021. № 2 (105). С. 45–56.
3. Закон України про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 18.01.2026).
4. Інноваційні методи навчання у закладах професійної освіти : метод. рек. В. С. Ковальчук. Харків : НТУ «ХП», 2024. 64 с.
5. Кузьменко О., Кобилянський О., Дембіцька С. Інноваційні засоби формування професійної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *ПедБез*. Вип. 7. Вип. 1-2. С. 01–07. Жов 2023. DOI: <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-001-007>
6. Литвин А., Опольська А. Інноваційні методи та підходи до формування професійної культури кваліфікованих робітників під час професійної підготовки. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025 (218). С. 304-309. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-304-309>
7. Ничкало Н. Г. Трансформація професійної освіти в умовах цифровізації. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2023. № 1. С. 9–18.
8. Професійна освіта на транспорті: інноваційні технології навчання : монографія / за ред. О. М. Семенова. Київ : Знання, 2022. 240 с.
9. Системний аналіз транспортних процесів : підручник для студ. спец. 015 / за ред. П. В. Ігнатенка. Львів : Світ, 2021. 312 с.
10. Трофімук К.В. Теоретичні аспекти становлення та формування професійної культури у майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 83. Том 2. 2025 Том 1. С. 161-164. DOI: https://doi.org/10.32782/2663_6085/2025/83.2.31
11. Харченко І., Шищенко І. Професійна культура як невід'ємна складова загальної культури особистості. *Освітній простір: виклики та перспективи*. 2021. Вип. 12. С. 88–94.
12. Яцура М. Потенціал інноваційних технологій у формуванні професійної культури у майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти. *Social Work and Education*. Vol. 10. 2023. No. 3. pp. 393-400. DOI: 10.25128/2520-6230.23.3.12
13. Kuzminska O., Mazorchuk M. Digital learning environment of a modern university. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 88. No. 2. P. 110–125.

REFERENCES

1. Bykov, V. Yu. (2020). Tsyfrova transformatsiia suspilstva i rozvytok kompiuterno-orientovanoi systemy osvity Ukrainy [Digital transformation of society and development of computer-oriented education system of Ukraine]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. Kyiv: Institute for Digitalization of Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. Vol. 75. No. 1. P. 1–17. [in Ukrainian]
2. Hurzhii, A. M., Yahupov, V. V. (2020). Tsyfrova kompetentnist vykladachiv profesiinnoi osvity: teoretichnyi aspekt [Digital competence of teachers of vocational education: theoretical aspect]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka*. Zhytomir: Zhytomyr State University named after Ivan Franko. No. 2 (105). P. 45–56. [in Ukrainian]
3. Zakon Ukrainy pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII [Law of Ukraine on Higher Education:

Law of Ukraine dated 01.07.2014 No. 1556-VII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (last accessed: 18.01.2026). [in Ukrainian]

4. Innovatsiini metody navchannia u zakladakh profesiinoi osvity: metod. rek [Innovative teaching methods in vocational education institutions: method. recom] (2024). / V. S. Kovalchuk. Kharkiv: NTU «KhPI». 64 s. [in Ukrainian]

5. Kuzmenko, O., Kobylanskyi, O., Dembitska, S. (2023). Innovatsiini zasoby formuvannia profesiinoi kultury maibutnikh fakhivtsiv tekhnichnykh spetsialnostei [Innovative tools for forming professional culture of future specialists in technical specialties]. PedBez. Vinnytsia: Vinnytsia National Technical University. Issue 7. No. 1–2. P. 01–07. DOI: <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-001-007>. [in Ukrainian]

6. Lytvyn, A., Opolska, A. (2025). Innovatsiini metody ta pidkhody do formuvannia profesiinoi kultury kvalifikovanykh robotnykiv pid chas profesiinoi pidhotovky [Innovative methods and approaches to forming professional culture of skilled workers during vocational training]. Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky. Kropivnytskyi. (218). P. 304–309. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-304-309>. [in Ukrainian]

7. Nychkalo, N. H. (2022). Transformatsiia profesiinoi osvity v umovakh tsyfrovizatsii [Transformation of vocational education in the conditions of digitalization]. Pedagogika i psykholohiia profesiinoi osvity. Kyiv: M. P. Dragomanov National Pedagogical University. 2023. No. 1. P. 9–18. [in Ukrainian]

8. Profesiina osvita na transporti: innovatsiini tekhnologii navchannia: monohrafiia [Vocational education in transport: innovative teaching technologies: monograph] (2022). / za red. O. M. Semenova. Kyiv: Znannia. 240 s. [in Ukrainian]

9. Systemnyi analiz transportnykh protsesiv: pidruchnyk dlia stud. spets. 015 [Systems analysis of transport processes: textbook for students of specialty 015] (2021). za red. P. V. Ihnatenka. Lviv: Svit. 312 s. [in Ukrainian]

10. Trofimuk, K. V. (2025). Teoretychni aspekty stanovlennia ta formuvannia profesiinoi kultury u maibutnikh fakhivtsiv hotelno-restoranoi spravy [Theoretical aspects of formation and development of professional culture in future specialists in hotel and restaurant business]. Innovatsiina pedagogika. Odesa: Black Sea Research Institute of Economics and Innovations. Issue 83. Vol. 2. P. 161–164. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.31>. [in Ukrainian]

11. Kharchenko, I., Shyshenko, I. (2021). Profesiina kultura yak nevidiemna skladova zahalnoi kultury osobystosti [Professional culture as an integral component of the general

culture of the individual]. Osvitnii prostir: vyklyky ta perspektyvy. Kamianets-Podilskyi: Podilsk State University. Issue 12. P. 88–94. [in Ukrainian]

12. Iatsura, M. (2023). Potentsial innovatsiinykh tekhnolohii u formuvanni profesiinoi kultury u maibutnikh menedzheriv u protsesi profesiinoi pidhotovky u zakladakh vyshchoi osvity [Potential of innovative technologies in forming professional culture of future managers in the process of vocational training in higher education institutions]. Social Work and Education. Ternopil: V. Hnatyuk Ternopil National University, Public Organization (Center for Social Development and Innovations). Vol. 10. No. 3. P. 393–400. DOI: [10.25128/2520-6230.23.3.12](https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.3.12). [in Ukrainian]

13. Kuzminska, O., Mazorchuk, M. (2022). Digital learning environment of a modern university. Information Technologies and Learning Tools. Kyiv: Institute for Digitalization of Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. Vol. 88. No. 2. P. 110–125. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

САВЧЕНКО Лариса – доктор педагогічних наук, професор кафедри технологічної та професійної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: формування професійної культури майбутніх фахівців засобами інноваційних освітніх технологій.

САФ'ЯН Карина – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: формування професійної культури майбутніх фахівців засобами інноваційних освітніх технологій.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SAVCHENKO Larysa – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Technological and Professional Education Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: formation of the professional culture of future facists using innovative lighting technologies.

SAFIAN Karyna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

Scientific interests: formation of the professional culture of future facists using innovative lighting technologies.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 15.03.2026 р.

УДК 378.011.3-051

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-104-110

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

САМОДУМСЬКА Олена –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та управління закладом освіти Класичного приватного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7884-8138>

e-mail: samodumska@gmail.com

КУЗЬМЕНКО Юлія –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та управління закладом освіти Класичного приватного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5267-3088>

e-mail: yulyachechura@gmail.com

САМОМЕНЕДЖМЕНТ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК МЕХАНІЗМ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

У статті висвітлено проблему самоменеджменту майбутнього викладача вищої школи в умовах магістерської підготовки. Актуальність дослідження зумовлена зростанням вимог до якості викладацької, наукової, методичної, комунікативної та організаційної діяльності, що потребує від магістранта здатності не лише до засвоєння фахових знань, а й до свідомого